

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 OSLO

Vår ref.: 2013/2442 - 40918/2013

Deres ref.:

Dato: 25.06.2013

Fra Østfold fylkeskommune - Høringsuttalelse NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014

Herved oversendes Østfold fylkestingsvedtak 18.06.2013.

Vedlagt finnes også fylkesrådmannens saksframstilling.

Fylkestingets vedtak:

1. Østfold fylkeskommune mener at innhold og tilrådinger i Kulturutredningen 2014 i all hovedsak gir en god tilbakemelding på det mandatet som utvalget fikk fra Kulturdepartementet. Østfoldfylkeskommune har følgende konkrete merknader:
2. Konklusjonen til utvalget om å styrke sekretariatet for Dks er viktig. Etter fylkeskommunens vurdering er modellen med et sterkt sekretariat i Norsk kulturråd den beste organiseringen for å stå uavhengig som et tydelig og samlende flaggskip for kunst for barn og unge. Dette i motsetning til modellene om å inkludere sekretariatet i henholdsvis Rikskonsertene eller UKM Norge/Norsk kulturskoleråd.
3. Kulturloven synes ikke å gi kulturpolitikken samme virkning som øvrig lovgiving gir på andre samfunnsområder. Kulturloven bør derfor utstyres med bestemmelser/forskrifter som gir loven mer tyngde og gjør den til et aktivt verktøy når offentlige ressurser skal prioriteres. Målet er at dette skal gi økt handlingsrom på kulturområdet i kommuner og fylkeskommuner.
4. Statlige øremerkede midler til kulturområder kan også være en tidsbegrenset måte å styrke deler av kulturlivet for å utjevne forskjeller i genrestøtte og tilbud til ulike grupper.
5. En mer fleksibel drift av teater- og orkesterinstitusjoner bør vurderes med tanke på å bedre institusjonenes muligheter for å følge opp sine kvalitetsmål.
6. Opera Østfold og Østfold Teater er sentrale premissleverandører for utviklingen av scenekunst i fylket. Fylkeskommunen har tatt, og vil fortsatt ta, stort ansvar i den videre satsingen. Fylkeskommunen vil samtidig påpeke viktigheten av at staten nå kommer opp på sitt 70 % nivå for statlige driftstilskudd til begge disse institusjonene. Slik at våre regioninstitusjoner blir sidestilt med statens støtte til øvrige fylkers tilsvarende institusjoner.
7. Under musikkområdet, pkt.11.4.4, er Østfold fylkeskommune enig i å styrke arrangørstøtteordninga i regi av Norsk Kulturråd etter nedleggingen av Rikskonsertenes offentlige konserter. Det er et viktig bidrag for å utvikle et desentralisert musikkliv og til å

Regionalutviklingsavdelingen, Kulturseksjonen

Postadresse: Postboks 220, 1702 Sarpsborg
Kontoradresse: Oscar Pedersensvei 39, Sarpsborg
Telefon: 69 11 70 00 Telefaks: 69 11 70 70

E-post: sentralpost@ostfoldfk.no
Internett: <http://www.ostfoldfk.no/>
Org.nr.: 974 544 407

styrke arrangørkompetansen lokalt. Fylkeskommunene bør få anledning til å opptre som regionale utviklingsaktører og produsenter, f.eks. i samarbeid med kulturhusnettverkene.

8. Musikkverkstedordningen og Frifond har i stor grad bidratt til bygging av teknisk infrastruktur hos fritidsklubber og øvingslokaler i Østfold, men de fleste husene opplever svært trange driftsbudsjetter og kutt. Disse husene og stedene bidrar i stor grad til fremveksten av en meget interessant og kompetent ungdomskultur, og fylkesrådmannen støtter kulturutredningen i at disse husene burde få en større kulturpolitisk interesse enn det de er blitt til del nå.
9. I en utvikling med økt fokus på kulturpolitiske løsninger med basis i samhandlingsløsninger, må dialogen mellom stat, fylkeskommuner og kommuner styrkes. Her har staten et særlig ansvar for å legge til rette for det.
10. Statens ressursinnsats bør rettes mot formidlingstiltak, men fortsatt beholde støtteordninger til kulturbygg og kulturarenaer da det i visse regioner, som f.eks. Østfold, fortsatt er behov for slike infrastrukturtiltak.
11. Prosjektet Kulturdråpen i Østfold er et godt eksempel på samhandlingsopplegg som setter i system kultur som virkemiddel i forhold til spesielle grupper innen rus- og kriminalomsorgen. Det handler om å øke vår felles, kulturelle kapital og kompetanse, og å gjøre samfunns-goder tilgjengelig for alle. Kulturdråpen bør kunne stå som modell og mulighet også for andre fylker i landet. Det anbefales statlig støtteordning på linje med ordningen for den kulturelle skolesekken.
12. Østfold fylkeskommune støtter Enger-utvalget som «mener det er særlig viktig å gi Kulturdepartementet en større samordningsmyndighet på bibliotekområdet slik at det kan bli tatt nødvendige grep for å sikre realisering av politiske intensjoner om å styrke og samordne folkebibliotekene og skolebibliotekordningen."
13. Østfold fylkeskommune vil fraråde flytting av kulturminnevernet fra Miljøverndepartementet til Kulturdepartementet, da kulturminnevernet best ivaretas innenfor en helhetlig areal og by- og tettstedspolitik og i et regionalt utviklingsperspektiv.

Med hilsen

Bjørn Edvardsen
fylkeskultursjef

Saksnr.: 2013/2442
Løpenr.: 31139/2013
Klassering: C40
Saksbehandler: Bjørn Edvardsen

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Opplæring, kultur og helsekomiteen	04.06.2013	48/2013
Fylkestinget	18.06.2013	58/2013

Høringsuttalelse NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014

Vedlegg

1. [Utvalgets mandat \(.pdf\)](#)
2. [NOU 2013: 4 Kulturutredningen 2014](#)

Bakgrunn for saken

Kulturdepartementet har sendt ut på høring NOU 2013:4 Kulturutredningen 2014. Utvalget under ledelse av Anne Enger ble oppnevnt ved kongelig resolusjon 18. mars 2011. I rapporten er effekten av Kulturløftet I og II vurdert med målsetting om at en prosent av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014.

NOU-rapporten er på 331 sider. Innledning og sammendrag med tilrådinger på 21 sider ligger som vedlegg til saken.

Fylkeskommunen er en av høringsinstansene for denne utredningen. I høringsbrevet fremgår det bl.a.:

Utvalget har utredet utviklingen i norsk kulturpolitikk med hovedvekt på perioden etter 2005, og gitt sin vurdering av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står overfor i årene fremover. De har foretatt en bred analyse og foreslår tiltak på en rekke områder innenfor kulturpolitikken. Utvalget ble bedt om å vurdere det frivillige kulturlivet som del av kulturpolitikken. Klare grenseflater mellom kulturlivet og idretts- og medieområdet skulle identifiseres, uten at det skulle foretas en full gjennomgang av sistnevnte områder. Det vises for øvrig til utvalgets mandat, vedlagt høringsdokumentene.

Det er bare vedtak om høringsuttale som skal sendes inn, ikke selve saksframlegget. Derfor er det lagt opp til en litt bredere uttalelse i vedtakspunktene med bakgrunn i lokale og regionale erfaringer, konsentrert rundt de områder som direkte angår fylkeskommunens virksomheter og ansvarsområde.

Fristen for høringsuttalelse til Kulturdepartementet er 01.07.2013

Fakta fra rapporten

De to første hovedkapitlene (91 sider) tar for seg historisk bakgrunn / nasjonsbygging fra 1814 og grunnlaget for kulturpolitikken. Den delen har ikke fokus i denne høringsaken. Fylkeskommunen sin høring legger vekt på kulturpolitikken etter 2005 og med et perspektiv framover etter 2014.

I 2007 ble Lov om offentlige myndigheters ansvar for kulturvirksomhet, eller kulturloven vedtatt i Stortinget. Kulturloven retter seg mot «kulturverksemd» som er definert slik:

- a. Skape, produsere, utøve, formidle og distribuere kunst- og andre kulturuttrykk.
- b. Verne om, fremme innsikt i, og videreføre kulturarv.
- c. Delta i kulturaktivitet
- d. Utvikle kulturfaglig kunnskap og kompetanse.

Fylkeskommunen er spesielt omtalt i § 4 i kulturloven:

Fylkeskommunen og kommunen skal sørge for økonomiske, organisatoriske, informerende og andre virkemiddel og tiltak som fremmer og legg til rette for et bredt spekter av kulturvirksomheter regionalt og lokalt.

I kulturlovens § 5 lister en opp felles oppgaver for stat, kommuner og fylkeskommuner:

Staten, fylkeskommunen og kommunen skal sørge for

- a. At kulturlivet har forutsigbare utviklingsvilkår.
- b. Å fremme profesjonalitet og kvalitet i kulturtilbudet og legga til rette for deltaking i kulturaktiviteter.
- c. At personer, organisasjoner og institusjoner har tilgang til informasjon om ordninger med økonomisk støtte og om andre virkemiddel og tiltak.

Den statlige kulturpolitikken i Norge gir i det alt vesentlige seg uttrykk gjennom bruken av økonomiske virkemidler, i form av permanente og tidsavgrensede støtteordninger. Utvalget har i all hovedsak hatt en tilnærming til kulturpolitikken etter 2005 gjennom å følge pengene og se på hvordan de statlige bevilgninger fordeler seg på ulike tiltak.

I sum har de statlige bevilgningene doblet seg fra 2005 – 2013. I 2013 utgjør kulturbudsjettets andel av statsbudsjettet 0,96%.

Realveksten utenom Oslo har vært 81,1 %. I Østfold har overføringene hatt en reell økning på 141.1 %, fra kr. 100 millioner i 2005 til kr. 241 millioner i 2013. Østfold fylkeskommune er bare slått av Akershus fylkeskommune (191,8%) på denne statistikken. (Tabell 11.7, side 113 i utredningen.)

Økte statlige rammebevilgninger har hovedsakelig gått til følgende områder:

1. De sentrale statlige kulturinstitusjonene, særlig Den Norske Opera og til de fire symfoniorkestrene i Oslo, Kristiansand, Bergen og Trondheim.
2. Nasjonale kulturbygg (Eidsvoll Hovedgård, Teater- og konserthuset Kilden i Kristiansand, Stavanger Konserthus med flere).
3. Frivillig virksomheter. I all hovedsak 1,2 milliarder kroner i momsrefusjon (fra og med 2013).

Tilskudd til de regionale kulturinstitusjonene har hovedsakelig gått til å dekke økte kostnader i bygg, lønn- og pensjonsutgifter. Økte tilskudd har i liten grad ført til økt formidling, kunstnerisk utvikling og økte publikumstall og arrangement. Innenfor scenekunstmrådet har veksten kommet innenfor de frie sceniske gruppene og ikke innenfor institusjonene.

På kommunenivå er prioriteringene knyttet til utbygging og drift av idrettsanlegg, nye regionale kulturbygg og etablering av kunstfestivaler. Folkebibliotek, kulturskoler og fritidsklubber har blitt «budsjett-taperne», i følge utvalget.

Fylkeskommunal kulturpolitikk har, i følge utvalget utviklet seg fra å være en iverksettingsagent for statlig kulturpolitikk til å bli en selvstendig aktør for en regionalisert, nasjonal kulturpolitikk. I dag blir det forventet at kulturplanlegging er en integrert del av en bevisst regional utviklingspolitikk.

Enger-utvalget slår fast at det i liten grad er etablert en systematisk samhandling mellom fylkeskommuner og kommunene om utvikling på kulturfeltet, og at kommunikasjonslinjene mellom den regionale kulturforvaltningen og Kulturdepartementet har blitt svekket. Samspillet er preget av mangelfull kommunikasjon og dialog, og flere fylkeskommuner melder at de opplever Kommunal- og regionaldepartementet som «sitt» Kulturdepartement.

Kulturdepartementet og Kulturrådet har i de siste årene fått en forsterket rolle som utviklingsaktører i det regionale kulturlivet gjennom tilskudds- og støtteordninger. Den økte statlige støtten bidrar til utviklingen av et desentralisert kunst- og kulturliv lokalt og regionalt. Samtidig innebærer den en politisk sentralisering ved at utviklingen i det regionale og lokale kulturlivet i økende grad blir et direkte anliggende mellom kulturlivsaktører og statlige instanser.

Mye av de statlige kulturmidlene som går til regionene, forutsetter delt finansiering fra fylker og kommuner. Noen ganger betyr dette at det stilles forventninger til fylkeskommuner og kommuner om å bidra til prosjekter som går på tvers av fylkeskommunenes vedtatte prioriteringer. Det samlede trykket av slike «spleiselag» reduserer fylkeskommunenes handlefrihet og gjør at de opplever at de blir passive bidragsytere til kulturpolitikken.

Utvalgets vurdering: Gjennomgangen av den kommunale og fylkeskommunale kulturpolitikken etter 2005 gir et tvetydig bilde av utviklingen i det lokale og regionale kulturlivet. På den ene siden ser utvalget at det lokale og regionale kulturlivet blomstrer gjennom framveksten av mer eller mindre flyktige kulturarenaer, som festivalene. Dette er en viktig og positiv utvikling, som bidrar til en desentralisering av kunst- og kulturlivet, og som styrker kulturdeltakelsen i befolkningen. På den andre siden ser utvalget at det som kalles den kulturelle grunnmuren i det lokale kulturlivet, er under press. Det gjelder formidlingsarenaer som folkebibliotekene. Det gjelder

også læringsarenaer som kulturskolene, fritidsklubbene og det frivillige kulturlivet. Det er et klart behov for en opprusting av den kulturelle grunnmuren.

Utvalget mener at den statlige ressursinnsatsen til det regionale og lokale kulturlivet er et positivt bidrag til å utvikle arenaer for det vi har kalt yringskultur. Samtidig ser utvalget at det er en spenning mellom kulturforvaltningen på ulike nivåer og at samspillet mellom disse nivåene må bli bedre. Det er et behov for mer organisert dialog mellom Kulturdepartementet og fylker og kommuner.

Enger-utvalgets vurdering for billedkunstfeltet:

Utvalget har merket seg at det har skjedd en relativ nedprioritering av den statlige kunstnerpolitikken på kulturbudsjettet i kulturløftperioden, ved at kunstnerformål har hatt en svakere realvekst enn andre kulturområder. Dette er symptomatisk det bildet som har framkommet i gjennomgangen av de ulike kunstfeltene. Den statlige kunstnerpolitikken har vært relativ treffsikker i den forstand at den særlig har prioritert de kunstnergruppene som har lavest inntektsnivå (særlig visuelle kunstnere). Alt i alt har offentlig støtte i form av stipendier og garantiinntekter hatt begrenset effekt på kunstnernes totale levekår. Kunstnerpolitikken har ikke løst kunstnernes kroniske lavinntekstproblem. Andre faktorer som tilstrømningen av nye kunstnere til kunstfeltet og utviklingen av den generelle kjøpekraften er trolig viktigere for kunstnernes inntekter. Utvalget etterlyser imidlertid klare politiske grep for å møte utfordringene knyttet til kunstneres levekår.

Rapportens Del V gir tilrådinger:

Lokalt kulturløft. Utvalget er særlig opptatt av at den kulturelle grunnmuren må styrkes og foreslår et lokalt kulturløft. Utvalget mener det vil være behov for å vurdere øremerking av statlige midler til et lokalt kulturløft i kommunene i en tidsavgrenset periode. Disse midlene bør særlig rettes inn mot

- ♦ folkebibliotekene
- ♦ kulturskolene
- ♦ innføring av en dirigentlønnsordning
- ♦ øvings- og framføringslokaler i det lokale kulturlivet
- ♦ ansvaret for kulturskolen bør overføres til Kulturdepartementet
- ♦ kulturloven må utstyres med bestemmelser som gjør den til et aktivt verktøy

Statlig kulturpolitikk. I årene som kommer må oppmerksomheten vendes fra å bygge den kulturelle infrastrukturen til innholdet i den, gjennom:

- ♦ mer fleksibel drift av teater- og orkesterinstitusjonene
- ♦ innføring av et nytt system for eierstyring av kulturinstitusjonene som muliggjør en oppfølging av kvalitetsmålet
- ♦ mer samarbeid mellom kulturinstitusjoner og frie grupper
- ♦ at kulturinstitusjonene i større grad stimulerer den skapende kunstneriske virksomheten

- ♦ i større grad å rette ressursinnsatsen inn mot formidlingstiltak
- ♦ å styrke støtteordningene under Norsk kulturfond
- ♦ å trappe opp forskningsinnsatsen på kunst- og kulturpolitikken gjennom etablering av et forskningscenter for kultursektorforskning

Museer og kulturminnevern

I museumsutredningen fra 1996, NOU 1996:7 *Museum. Mangfold, minne, møtestad*, blir museene definert som møtesteder og dialoginstitusjoner med særlig ansvar for «samfunnsminnet».

På grunn av innføringen av statlig tilskudd til halvoffentlige museer, ble det en kraftig vekst i antall museer i Norge frem til 2000. Med museumsreformen i 2001 ble antallet gradvis redusert gjennom prosessen med konsolidering av støtteberettigete museer i større enheter; også i Østfold, i og med konsolideringen i Stiftelsen Østfoldmuseene.

Departementet har definert fire satsingsområder for museene:

Forvaltning av museenes samlinger, hvor viktige delmål er gode sikrings- og bevaringsforhold, samt prioritering og koordinering av samlingene.

Forskning – som faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling.

Formidling – å nå publikum med kunnskap og opplevelse og være tilgjengelig for alle.

Fornyning – gjennom faglig utvikling, nytenkning og profesjonalisering, skal museene være oppdaterte og aktuelle i alle deler av sin virksomhet, være solide institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle.

Tallene som presenteres i Kulturutredningen viser at det nå er museum/kulturvern som er har den sterkeste veksten både nominelt og reelt (frivillighet og film er ikke inkludert).

Mens museene ligger under Kulturdepartementet, ligger kulturminnevernet under Miljøverndepartementet, som del av det samlede miljøvernet. Kulturutredningen viser til at plasseringen av kulturminnevernet ikke synes å være like opplagt i dag, og at flere forhold tilsier at plasseringen bør revurderes. Et argument for å flytte kulturminnevernet; nemlig at «--- kulturargumenter i liten grad har gjennomslagskraft i budsjettsammenheng i Miljøverndepartementet og må suppleres med en miljøargumentasjon som ikke alltid er relevant eller har reell tyngde for kulturminnefeltet. Et annet argument for en slik flytting er at kulturminnevernaktører i internasjonale sammenhenger forholder seg til kulturpolitiske myndigheter i andre land.» I utredningen konkluderes det med at det bør vurderes om ansvaret for kulturminnevernet bør flyttes fra Miljøverndepartementet til Kulturdepartementet.

Fylkesrådmannens vurdering

De følgende vurderinger vil i stor grad knyttes til de områder Østfold fylkeskommune har kulturpolitisk ansvarsfelt.

Kulturloven

Denne har bidratt til å bevisstgjøre kulturarbeidere og kulturbyråkrater og har således styrket argumentasjonen for feltet i saksutredning og budsjettarbeid. Hvorvidt kulturloven har bidratt til å sikre feltet mot kutt i nedgangstider er heller usikkert. Det kan synes som at loven er lettere å omgå satt opp mot andre lovpålagte oppgaver. Forslaget om å sette inn supplerende virkemidler (f.eks. forskrifter/bestemmelser) for at loven skal få større tyngde kan være en måte styrke den på.

Den kulturelle skolesekken (Dks)

1. *Den kulturelle skolesekkens unike formidlingsstruktur* med kommuner, fylkeskommuner og nasjonale aktører, bør utvikles og styrkes, gjennom en tydeligere rolle på alle nivå. Som utvalget peker på er det viktig at man i fremtiden opprettholder en balanse mellom lokal kontroll over ordningen og sentral organisering. Suksesskriteriet for Dks har vært lokal forankring av ordningen i den enkelte kommune og fylkeskommune.

Det er også viktig for ordningens fremtidige utvikling at estetiske fag i skolen prioriteres. Muligheten for å integrere Dks-opplevelsene i skolehverdagen og den øvrige læringen øker ved at det finnes kompetente fagpersoner i kunstoffagene på skolen. Det er viktig at Dks finner sin naturlige plass og rolle i dette spenningsfeltet.

Forvaltning og utvikling av Den kulturelle skolesekken er en regional oppgave.

Kapittel 11 om den kulturelle skolesekken dokumenterer at DKS i

grunnskolen/kommunene ikke er styrket etter 2005, ikke en gang nominelt.

Dette er et målrettet kunstnerisk utviklingsarbeid som når alle barn og unge.

Økt statlig støtte er en forutsetning for videre kvalitetsutvikling og gir i tillegg viktige oppdrag/inntekter for det frie kunstneriske området.

Konklusjonen til utvalget om å styrke sekretariatet for Dks er viktig. Etter fylkesrådmannens vurdering er modellen med et sterkt sekretariat i Norsk kulturråd den beste organiseringen for å stå uavhengig som et tydelig og samlande flaggskip for kunst for barn og unge. Dette i motsetning til modellene om å inkludere sekretariatet i henholdsvis Rikskonsertene eller UKM Norge/Norsk kulturskoleråd.

2. Lønns- og priskompensasjon

Dks har siden starten vært finansiert av spillemidler. Som utvalget peker på har bevilgningene hatt en reel nedgang hvis man tar høyde for lønns- og priskompensasjonen i perioden. Det har vært merkbart i Østfold og resten av landet. Turnéavdelingen støtter utvalgets konklusjon om at det er god grunn til å styrke Dks i årene som kommer.

En styrking må også innebære økte ressurser til kunstproduksjon. Dette for å sikre at det produseres og skapes ny kunst slik at innholdet i Den kulturelle skolesekken er dynamisk og fortsatt skal kunne nå målsettingene.

3. Utvidelse av ordningen som demokratiseringsprosjekt

Fylkesrådmannen ser det som en naturlig utvikling av Dks å inkludere barnehagene.

Gjennom Østfold kulturutviklings marginale musikktilbud til barnehagene er det håp å kunne legge grunnlag for et utvidet tilbud innen alle kunstarter i fremtiden. Den kulturelle spaserstokken blir i for liten grad nevnt av utvalget og ordningen bør styrkes med økt statlig innsats i fremtiden.

Bibliotekene

Tilskuddsmidler til utvikling forvaltes i dag i hovedsak av Nasjonalbiblioteket som tildeler midler årlig til prosjekter som oppfyller oppsatte kriterier. Kriteriene kan oppfattes som statlige føringer for bibliotekutvikling. Fylkesrådmannen mener at friske statlige midler bør overføres til fylkeskommunene slik at bruk av disse midlene kan tilpasses lokale behov og ønsker. I en tidligere høringsuttalelse om endring i bibliotekloven, behandlet av Opplæring, kultur og helsekomiteen i Østfold fylkeskommune 5.6.12 skriver fylkesrådmannen i sin vurdering blant annet: «Det vil være en av oppgavene til Østfold kulturutvikling å ivareta regionale bibliotekoppgaver og regional bibliotekutvikling». Med slike midler vil avdelingen kunne medvirke i sterkere grad til positiv utvikling i biblioteksektoren.

Enger-utvalget konkluderer med at «En mulig innretning på denne støtten i framtiden kan være at fylkesbibliotekene får en utvidet rolle i forvaltningen av utviklingsmidler til folkebibliotekene».

Videre er fylkesrådmannen enige med Enger-utvalget som «mener det er særlig viktig å gi Kulturdepartementet en større samordningsmyndighet på bibliotekområdet slik at det kan bli tatt nødvendige grep for å sikre realisering av politiske intensjoner om å styrke og samordne folkebibliotekene og skolebibliotekordningen.»

Scenekunst

Scenekunstheltet i Østfold har opplevd en generell styrkning i perioden med Kulturløftet I og II. Opera Østfold ble distriktsopera i 2009 som et direkte resultat av dette. Østfold Teater fikk en betydelig økning i tilskuddet gjennom Kulturløftet I. I perioden med Kulturløftet II ble teateret tildelt et ekstra tilskudd til opprettelsen av Dansekunst i Østfold og har fått en liten økning i driftstilskuddet i forbindelse med flytting til nye lokaler. Likevel viser Telemarksforsknings kulturindeks for 2011 og 2012 at Østfold ligger lavest av våre 18 fylker når det gjelder scenekunsttilbudet i fylket. Vi har med andre ord en lang vei fortsatt å gå, sammen med staten, kommunene i Østfold og institusjonene i fylket før vi kan komme opp på et nasjonalt gjennomsnitt.

Østfold Teater og Opera Østfold er fylkeskommunale virksomheter med statlig, fylkeskommunal og kommunal finansiering. For Opera Østfold utgjør sponsorinntekter også en viktig del av finansieringen.

Østfold Teater og Opera Østfold er organisert som to av fem avdelinger i Østfold Kulturutvikling, ledet av en felles direktør. Det er etablert en sentral stab for økonomi- og personalhåndtering og en felles kommunikasjonsseksjon for alle de fem avdelingene. Opprettelsen har som mål å utnytte synergiene av en felles administrasjon for flere kulturenheter. Hver enhets egenart blir dyrket, samtidig som en større del av finansieringen går til produksjon og formidling av kulturoplevelser.

Østfold Teater

Mandat og ramme:

- ◆ Et profesjonelt teateruttrykk.
- ◆ Høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse.
- ◆ Nå hele befolkningen.
- ◆ Prosjektteater og kompetansesenter.

Østfold Teater har fått en betydelig fylkeskommunal styrkning i 2013 gjennom sin innlemmelse i Kulturhusnettverket i Østfold. I juni 2013 tiltrer ny teatersjef med følgende

visjon: Mer kvalitet, mer publikum, mer scenekunst. Østfold teater dreier nå kursen mot å bli en organisasjon med stor attraksjonskraft tilpasset i større grad behovene hos et stort antall kunstnere, publikum, bestillere og samarbeidspartnere både i Norge og i Europa. Østfold teater skal fortsatt produsere selv, men samtidig øke innsatsen mot co-produksjoner, residensopphold og gjestespill.

Opera Østfold (OØ)

Opera Østfold skal nå et bredt publikum og har sitt nedslagsfelt Oslo – Gøteborg – Karlstad. OØ har gjennom sitt medlemskap i AdOpera som mål å produsere og formidle nyskrevne operaverk.

OØ er en institusjon som bygger kompetanse gjennom samarbeid mellom profesjonelle og amatører samt gjennom ulike prosjekter knyttet opp mot skolene. OØ deler kulturutredningens anbefaling om at den kulturelle grunnmuren må styrkes, og er en fleksibel institusjon som kan være en aktiv deltager i et slikt oppbyggings/utviklingsarbeid. OØ har over tid utviklet et godt samarbeid mellom ulike kulturinstitusjoner (Nasjonalt, regionalt og lokalt) og frie/frivillige grupper. OØ har et stort utviklingspotensial dersom Fylkesscenen i Østfold blir en realitet. OØ har initiert den internasjonale scenekunsthifestivalen PAN i 2015, som et prosjekt som skal implementere alle fem enheter i Østfold Kulturutvikling. Hovedsamarbeidspartner vil være Østfold Teater.

OØ og ØT er premissleverandører for utviklingen av scenekunsten i fylket og fylkeskommunen har tatt, og vil fortsatt ta, stort ansvar i den videre satsingen. Fylkesrådmannen vil samtidig påpeke viktigheten av at staten nå kommer opp på sitt 70% nivå for statlige driftstilskudd til begge disse institusjonene. Slik at våre regioninstitusjoner blir sidestilt med statens støtte til øvrige fylkers tilsvarende institusjoner.

Billedkunst

I Østfold er det to sentrale institusjoner innen billedkunst som fylkeskommunen er engasjert i. Det er fylkesgalleriet Punkt Ø, som inkluderer samtidskunsthifestivalen Momentum i Moss, og Østfold Kunstnersenter som samarbeider med Hydrogenfabrikken Kunsthall as i Fredrikstad. Fylkesrådmannen har ingen grunn til å tro annet enn at Enger-utvalgets vurderinger også gjelder for Østfolds billedkunstnere. Her, og som for blant annet musikkfeltet, er statens innsats avgjørende for utviklingen av institusjonenes økonomi og dermed kunstnerisk produksjon og formidling.

Musikk

Fylkeskommunen yter årlig støtte til Østfold Musikkråd som formidler økonomisk støtte videre som drifts- og aktivitetsstøtte til medlemsorganisasjonene innen kor og korps i fylket. Videre gir fylkeskommunen et betydelig årlig beløp til drift av Det Norske Blåseensemble i Halden på linje med Halden kommune. Sammen med det statlige bidraget utgjør dette grunnlaget for driften av Norges eneste blåseensemble med fulltidsmusikere. I tider som av kommuner og fylkeskommuner oppleves som svært krevende økonomisk i forhold til lovpålagte oppgaver, ser vi at lokale tilskudd til kulturformål er under et betydelig press. Særlig i kommuner hvor institusjonenes oppdrag strekker seg ut over vertskommunens grenser, med kulturpolitiske føringer for virksomheten fra regionalt og statlig hold. Og det oppleves svikt i kommunikasjonene mellom tilskuddspartene og eierorganisasjonene. Fylkesrådmannen er enig i Enger-utvalgets forslag om å styrke

arrangørstøtteordningen i regi av Norsk Kulturråd etter nedleggingen av Rikskonsertenes støtte til offentlige konserter. En slik ordning er et viktig bidrag til å utvikle et desentralisert musikkliv og til å styrke arrangørkompetansen lokalt. Men her bør også fylkeskommunen få anledning til å opptre som en regional utviklingsaktør og produsent, for eksempel i samarbeid med kulturhusnettverket vårt.

Musikkverkstedsordningen og Frifond har i stor grad bidratt til bygging av teknisk infrastruktur hos fritidsklubber og øvingslokaler i Østfold, men de fleste husene opplever svært trange driftsbudsjetter og kutt. Disse husene og stedene bidrar i stor grad til fremveksten av en meget interessant og kompetent ungdomskultur, og fylkesrådmannen støtter kulturutredningen i at disse husene burde få en større kulturpolitisk interesse enn det de er blitt til del nå.

Kulturpolitikk og spesielle grupper.

I kulturstatistikken kommer det frem at det er store variasjoner i bruken av kulturtilbudene, og det er en stor utfordring å utjevne forskjellene og oppnå større rettferdighet i tilbudene. Den største oppgaven er å gjøre de ulike kulturtilbudene tilgjengelig for de som har spesielle behov eller vansker med å oppsøke offentlige arenaer på eget initiativ. I tillegg til de som er nevnt i meldingen er det enda mange som ikke nås, og de er ofte omfattet av helse- og sosialsektoren, eller Kriminalomsorgen. Dette er en gruppe mennesker som ikke blir nevnt i meldingen. Vi mener at det må fokuseres på at innsatte i fengsler og personer med rusproblematikk som bor på institusjon eller lever som rusavhengig uten helse – eller behandlingstilbud bør omfattes og oppfattes som likeverdige kulturkonsumenter. I Østfold er prosjektet Kulturdråpen etablert for å imøtekomme og ivareta denne delen av befolkningen. Kulturdråpen gir kulturaktiviteter til mennesker i rusinstitusjoner, fengsler, dagsentra og ettervern i Østfold. Fylkesrådmannen mener det er viktig å peke på dette området også innen kulturpolitikken. Det bør settes mer fokus på at rusavhengige, innsatte i fengsler og vanskeligstilte også skal inkluderes i kulturutredningen 2014. Det er viktig at man legger til rette for at kunst og kulturlivet skal gjenspeile og gi tilbud til innbyggere i hele det norske samfunnet.

Fylkesrådmannen mener at prosjektet Kulturdråpen i Østfold er et godt eksempel på samhandlingsopplegg som setter i system kultur som virkemiddel i forhold til helsemålinger. Det handler om å øke vår felles, kulturelle kapital og kompetanse, og å gjøre samfunns-goder tilgjengelig for alle. Kulturdråpen bør kunne stå som modell og mulighet også til andre fylker i landet.

Kulturminnevernets departementstilknytning

Fylkesrådmannen ser ikke argumentene for flytting av kulturminnevernet fra Miljøverndepartementet til Kulturdepartementet som sterke nok til å legitimere en flytting. Hovedgrunnen er at konfliktene og utfordringene for kulturminnevernet er knyttet til en samlet arealforvaltning. Det ligger en fare i at arealdelen av kulturminnevernet blir en taper om feltet legges til kulturområdet. Uansett er det er nær kobling mellom museer, kulturminnevern og det samlede kulturfeltet på regionalt nivå, og det samme må kunne forventes på departementalt nivå.